

Izvorni znanstveni rad
UDK 929 Štukanović, T.
355.48(497.16 Boka Kotorska)»17»
Primljeno: 14.3.2011.

PERAŠTANIN TRIPUN ŠTUKANOVIĆ (+1769) - PUKOVNIK MLETAČKIH OLTRAMARINA

LOVORKA ČORALIĆ I MAJA KATUŠIĆ

SAŽETAK: Tema rada istaknuti je mletački časnik, pukovnik oltramarinskih postrojbi - Peraštanin Tripun Štukanović. Tragom historiografskih saznanja i arhivskog gradiva iz Državnog arhiva u Zadru, *Archivio di Stato di Venezia*, Istorijskog arhiva u Kotoru i Biskupskog arhiva u Kotoru istraživanje je usmjereno na raščlambu temeljnih odrednica iz života pukovnika Tripuna Štukanovića, poglavito na sastavnice iz njegove vojne karijere. Cilj je, nadalje, ukazati na sastav, strukturu i zavičajno podrijetlo vojnika oltramarinskih postrojbi koje su u mletačkoj vojnoj povijesti imale vrlo zapaženu ulogu. Na kraju rada donosi se prikaz rodoslovnog stabla obitelji Štukanović u 17. i 18. stoljeću, popis vojnika i časnika u četi pod zapovjedništvom pukovnika Tripuna Štukanovića iz 1768. godine te prijepis oporuke Tripuna Štukanovića iz 1769. godine.

Uvod

Problematika mletačke politike prema istočnom Jadranu, ponajprije prema njegovu južnome dijelu koji se stoljećima nalazio u neposrednom susjedstvu osmanlijskih stečevina, u historiografiji još uvijek nije dovoljno detaljno raščlanjena. *Albania Veneta* - formalno prostor od bokeljskog zaljeva do sjevernoalbanskih gradova - u ranom novom vijeku svedena je na ispresijecana i ratovima ugrožena područja koja su (u okviru mletačke vlasti) obuhvaćala

---

Lovorka Čoralić, znanstvena savjetnica u Hrvatskom institutu za povijest. Adresa: Opatička 10, 10 000 Zagreb. E-mail: lovorka@isp.hr

Maja Katušić, znanstvena novakinja u Hrvatskom institutu za povijest. Adresa: Opatička 10, 10 000 Zagreb. E-mail: mkatusic@isp.hr

---

krajeve od Kotora do Budve te - tek nakon Morejskog rata (1684/99) - Herceg Novi i njegovu neposrednu okolicu. Takve okolnosti, u nemalom dijelu podređene vojnim prilikama, u velikoj su mjeri odredile sudbinu i povijesni razvoj Boke i tamošnjih naselja. Od druge polovice 16. stoljeća, kada osmanlijsko susjedstvo postaje realnost koja će potrajati stoljećima, pa sve do konca ranog novog vijeka, bokeljska će naselja i tamošnje žiteljstvo ovisiti o uskom priobalnom pojasu pod vlašću *Serenissime*, a njihovo će društveno svakodnevije biti uvjetovano vojno-političkim prilikama na širem području Jadrana i Sredozemlja.

Bokelji su - neprijeporno je i potvrđeno izvorima i historiografskim spoznajama - imali izrazito zapaženo mjesto u mletačkoj protuosmanlijskoj obrani tog dijela prekojadranskih stečevina *Serenissime*. Ciparski (1570/73), Kandijski (1645/69), Morejski (1684/99) i tzv. Mali rat (1714/18), ali i neprekidna uloga predstraže južnojadranskih plovidbenih pravaca, važne su sastavnice iz bokeljske povijesti toga vremena. U konačnici, te su okolnosti pridonijele ugledu bokeljskih pomorskih obitelji i tamošnjim naseljima osigurala brojne mletačke povlastice i dobitke.

Jedan od gradića bokeljskog zaljeva koji je po mnogo čemu slijedio sudbinu tog prostora zasigurno je Perast. Smješteni na graničnom rubu prema osmanlijskim stečevinama, Peraštani su se zarana istakli i kao umješni ratnici, sudionici svih važnijih pomorskih bojeva u južnojadranskim vodama. Teška stradanja u protuosmanlijskim bojevima zadesila su Peraštane 1571. i osobito 1624. godine, kada su berberski gusari napali i opljačkali grad te odveli u zatočeništvo mnoštvo domaćeg puka. Pogubnom se činila i 1654. godina, kada su nalet osmanlijske vojske (6.400 ljudi) Peraštani uspješno spriječili, na čemu im je priznanje odao i hrvatski ban Petar Zrinski. Poradi iznimnih zasluga u mletačkoj mornarici Peraštani su odlikovani posebnom čašću - pravom da predstavnici 12 rodova čuvaju mletački ratni stijeg (*gonfalone*) na admiralском brodu te kao počasna garda sudjeluju pri ceremoniji isplavljanja duždeva broda (*Bucintoro*), s kojega se vršilo svečano vjenčanje dužda s morem. Zahvaljujući uspješnoj karijeri u mletačkoj vojnoj službi mnogi su Peraštani, mahom odvjeci uglednih gradskih obitelji, uvrštavani u red vitezova Svetoga Marka (*Cavalieri di San Marco*). Vrhunac gospodarskog razvoja Perasta postignut je u 18. stoljeću, kada grad preuzima prvenstvo u pomorsko-trgovačkoj djelatnosti Boke. Općina Perast tada obuhvaća 13 sela; u gradu živi preko 300 obitelji, a prema statistici iz 1754. godine, u gradu su zabilježena 44 broda, 393 mornara, 37 kapetana i viših pomorskih časnika. Peraške

pomorske obitelji glasovite su diljem Jadrana i Sredozemlja, a njihovi brodovi plove u sve značajnije europske luke.¹

Razdoblje 18. stoljeća po svojim je brojnim sastavnicama bilo presudno za razvoj Boke i Perasta. Iako je to doba obilježeno vidnim gospodarskim napretkom (pomorstvo, trgovina), tradicija vojne službe i dalje je činila važnu sastavnicu društvenog života tamošnjeg pučanstva. Stoljeće mira, demografska i gospodarska obnova mletačkih posjeda na istočnom Jadranu nije, naime, značila i potpuno preusmjeravanje iz ratnih u mirnodopske prilike. O tome svjedoči činjenica da je Kotor, kao vodeći mletački grad na ovome dijelu Jadrana, i dalje predstavljao snažno vojno uporište te da je vojnički poziv bio često zanimanje brojnih Bokelja.

Središnja tema ovoga rada, usmjerena upravo na 18. stoljeće, bavi se jednim od istaknutih bokeljskih časnika u mletačkoj službi. Riječ je o Tripunu Štukanoviću, odvjetku ugledne peraške obitelji koja je u ranom novom vijeku imala značajan udio u brojnim sastavnicama političke, društvene, crkvene i gospodarske povijesti Boke i budvansko-barskog područja. Rad se temelji na saznanjima iz historiografije te, u mnogo većoj mjeri, na izvornoj građi iz Državnog arhiva u Zadru, *Archivio di Stato di Venezia*, Istorijskog arhiva u Kotoru i Biskupskog arhiva u Kotoru. U radu se donose opći podaci o obitelji Štukanović i njezinim istaknutim odvjecima te, na osnovu izvora, prati životni put i vojnička karijera Tripuna Štukanovića. Jednako tako, ovaj prilog ima za cilj ukazati na značaj ultramarinskih postrojbi u mletačkoj vojsci na izmaku ranog novog vijeka i u predvečerje trajnog nestanka Kraljice mora s povijesne pozornice.

¹ O povijesnom razvoju Perasta vidi osnovnu literaturu: Francesco Viscovich, *Storia di Perasto dalla caduta della Repubblica Veneta al ritorno degli Austriaci*. Trieste, 1898; Niko Luković, *Boka Kotorska*. Cetinje, 1951: 101-124; Miloš Milošević, »Nosioći pomorske privrede Perasta u prvoj polovini XVIII vijeka.« *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru* 7 (1958): 83-134; Miloš Milošević, »Neki aspekti pomorske privrede Boke Kotorske u doba mletačke vladavine (1420-1797).«, u: *Pomorski zbornik povodom 20-godišnjice Dana mornarice i pomorstva Jugoslavije 1942-1962*, sv. II. Zagreb, 1962: 1785-1818; Miroslav Montani, »Pomorstvo Perasta u portretima brodova.«, u: *Pomorski zbornik povodom 20-godišnjice Dana mornarice i pomorstva Jugoslavije 1942-1962*, sv. II. Zagreb, 1962: 1861-1883; Miroslav Montani, »U sjeni zbivanja zlatne epohe Perasta.«, u: *12 vjekova Bokeljske mornarice*. Beograd, 1972: 57-74; Pavao Butorac, *Razvitak i ustroj peraške općine*. Perast, 1998; Pavao Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*. Perast, 1999; Pavao Butorac, *Boka Kotorska u 17. i 18. stoljeću: politički pregled*. Perast, 2000; Lovorka Čoralić, »"U slavu Prejase Republike": Peraški ratnici - čuvari duždevog stijega.« *Acta Histriae* 8/1 (IX.) (2000) (Prispevki z međnarodne konferencije "Čast: identiteta in dvoumnost neformalnega kodeksa /Sredozemlje, 12.-20. stol./", Koper, 11.-13. november 1999: 87-98; Lovorka Čoralić, »Peraštani u Mlecima (15.-18. stoljeće).«, u: *Stjepanu Antoljaku u čast* (zbornik), ur. Josip Kolanović. Zagreb, 2003: 199-210.

Pomorci, trgovci, časnici i crkveni dostojanstvenici - odvjeci peraške obitelji Štukanović

Obitelj Štukanović ubrajala se među vodeće peraške obitelji. Prema obiteljskoj tradiciji, potječu (kao i njihovi rođaci Zmajevići) iz bratstva (kazade) Perojevića (Peroevića).² Njihovi su odvjeci osobito učestalo prisutni u svekolikim sastavnicama društvenog, političkog, gospodarskog i vjerskog života Perasta i Boke od 17. stoljeća, što se u cijelosti poklapa s razdobljem strelovitog uspona bokeljskih naselja koja su u prethodnim stoljećima bila pod jurisdikcijom Kotora, a zahvaljujući nemalom angažmanu i žrtvama pod stijegom *Serenissime* stekla upravnu neovisnost. U drugoj polovici 17. i početkom 18. stoljeća jedan od najslavnijih Štukanovića je Tripun, zapaženi mletački časnik koji se istaknuo u zauzimanju Herceg Novoga (1687) u Morejskome ratu.³ Godine 1689. zapovjednik je mletačke postrojbe koja ratuje s Osmanlijama na području Crmnice; 1690/91. godine ratuje u Albaniji, te protiv hercegovačkih Osmanlija na trebinjskoj bojišnici. Zaslužan je za zauzimanje Klobuka 1694. godine, te je dukalom generalnog providura Dalmacije Danielea Dolfina 1697. godine imenovan prvim vojnim upraviteljem (guvernadurom) tog područja.⁴ Zapažena je, koncem 17. stoljeća i početkom 18. stoljeća, Tripova uloga u društvenom i gospodarskom životu Perasta. Obnašao je dužnost peraškog kaptana (načelnika) 1688. godine, a u ratno je vrijeme od osmanlijskih vlasti u Draču uspio ishoditi pravo da bokeljski pomorci i trgovci ondje neometano dolaze i nabavljaju žito.⁵ Kao rođak Zmajevića bilježi se i u dokumentima usko

² P. Butorac, *Razvitak i ustroj peraške općine*: 113.

³ P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*: 48; P. Butorac, *Boka Kotorska u 17. i 18. stoljeću: politički pregled*: 119, 132, 134; Lovorka Čoralić, »Prilog životopisu barskog nadbiskupa Andrije Zmajevića (1671.-1694.)« *Croatica Christiana periodica* 28/53 (2004): 214.

⁴ *Spisi generalnih providura*, Daniele Dolfin (1692/96.), kut. 60 (knj. 3), str. 245-245' (Državni arhiv Zadar, dalje DAZd). U povelji o imenovanju posebno se opisuju Tripunove zasluge u mletačkom zauzimanju dijela Hercegovine, a za obnašanje službe zapovjednika (guvernadura) novostečenih područja dodjeljuje mu se plaća od dvadeset dukata mjesečno. Kapetan Tripun Štukanović *della nazione Perastina* stekao je zbog vojnih zasluga, investiturom generalnog providura Alessandra Molina (1689/92), posjede u Kostanjici nasuprot Perasta. Podaci o tome sačuvani su u knjizi *Indice dell' investite de' Fondi pubblici fatte dalli Provveditori Generali ex Veneti in Dalmazia ed Albania*, pohranjenoj u DAZd. Međutim, osim ove knjige kazala, konkretni dokumenti nisu pohranjeni u tom arhivu.

⁵ Tripo Štukanović opjevan je u više bokeljskih narodnih pjesama. Usp. P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*: 38, 48, 56, 368.

vezanima uz djelovanje te peraške obitelji - primjerice, 1693. godine jedan je od izvršitelja oporuke Andrije Zmajevića, barskog nadbiskupa od 1671. do 1694. godine.⁶

Prema saznanjima iz literature, brat mletačkog časnika Tripuna Štukanovića bio je Matija, zapaženi peraški trgovac i pomorac, a kao načelnik Perasta zabilježen je 1664. godine. Održavao je dobre veze s crnogorskim i hercegovačkim plemenima i njihovim vođama: iz 1665. godine datira pismo (pisano bosančicom) koje mu je uputio knez Stjepan Vlastelinović iz Nikšića, u kojemu ga moli da se kod mletačkih vlasti zauzme za hajduke koji su na strani Republike Svetoga Marka sudjelovali u borbama protiv Osmanlija.⁷ Matijina kćer Jelena udala se za Krstu (Krule) Zmajevića, brata barskog nadbiskupa Andrije i oca ruskog admirala Matije, te barskog i zadarskog nadbiskupa Vicka Zmajevića.⁸ Na taj su način te dvije moćne i ugledne bokeljske obitelji postale tijesno povezane, što će se u nekim budućim događanjima u velikoj mjeri odraziti na njihove zajedničke istupe u javnom životu Perasta i Boke.⁹

Dosad raščlanjeni arhivski izvori i literatura bilježe da je mletački kapetan i guvernador Tripun imao kćer Jelenu i tri sina - Matiju Jurja, Marka i Ivana.

Tripunov sin Matija Juraj Štukanović jedan je od najpoznatijih odvjetaka obitelji. Rođen je u Perastu 1682. godine, a - nasuprot vojničkoj karijeri svojega oca - odabrao je svećenički poziv. Početkom 18. stoljeća bio je aktivan u pastoralnom radu na bokeljskom području (vikar za naselja Lepetane, Stoliv i druga mjesta u blizini Kotora), a 1714. godine imenovan je opatom poznate

---

⁶ Oporuka Andrije Zmajevića pohranjena je u Istorijskom arhivu u Kotoru u fondu *Sudskotarski spisi* (b. 125, knez: Francesco Foscari, 1694/96) i datirana 1. kolovoza 1693. godine. Usp. L. Čoralić, »Prilog životopisu barskog nadbiskupa Andrije Zmajevića (1671.-1694.)«: 214; Lovorka Čoralić, »Prilog životopisu barskoga nadbiskupa Matije Štukanovića (1722.-1743.)« *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 51 (2009): 124. Posjedujemo oporuku guvernadora Tripuna Štukanovića, napisanu u Perastu 17. lipnja 1713. godine. Iz njezina sadržaja saznajemo da je imao suprugu Katarinu (doživotnu nasljednicu Tripunove imovine), kći Jelenu, te sinove Ivana (tada već pokojnoga) i Matiju, svećenika i od 1722. godine barskog nadbiskupa. Nakon Katarinine smrti cjelokupna oporučiteljeva imovina pripasti će sinu Matiji i muškim nasljednicima pokojnog guvernadora sina Ivana. Oporuka je otvorena nakon Tripunove smrti u srpnju 1719. godine (*Sudskotarski spisi*, b. 137, knez: Angelo Barbaro, 1719/21).

⁷ P. Butorac, *Boka Kotorska u 17. i 18. stoljeću: politički pregled*: 87.

⁸ P. Butorac: *Kulturna povijest grada Perasta*: 327; P. Butorac, *Razvitak i ustroj peraške općine*: 156; L. Čoralić, »Prilog životopisu barskog nadbiskupa Andrije Zmajevića (1671.-1694.)«: 206.

⁹ L. Čoralić, »Prilog životopisu barskoga nadbiskupa Matije Štukanovića (1722.-1743.)«: 124-125.

benediktinske opatije Sv. Jurja pred Perastom.¹⁰ Godine 1722. (1. lipnja) Matija Juraj Štukanović izabran je za barskog nadbiskupa, a na nadbiskupski je tron posvećen u siječnju 1723. godine u crkvi Sv. Nikole u Perastu.¹¹ O samom Štukanovićevu nadbiskupskom djelovanju nije nam, na žalost, sačuvano mnogo podataka. Zbog otegotnih okolnosti djelovanja na području Barske nadbiskupije, tada u sastavu osmanlijske države, Štukanović je rezidirao iz zavičaja (povremeno odlazeći u Budvu, mletački grad smješten najbliže Baru), a njegovo je sjedište bila obiteljska kuća Štukanovićevih u Perastu.¹² Iz historiografije preuzeti ne baš opsežni podaci kazuju da se Matija Juraj Štukanović može smatrati učenim duhovnikom svojega doba. Znano je i da se bavio književnim radom, ali nam, osim dijela njegove prepiske, konkretniji literarni opus nije sačuvan.¹³ Poznata je, primjerice, Štukanovićeva prepiska s admiralom ruske carske flote Matijom Zmajevićem, koji mu je - oporukom napisanom u crnomorskoj luci Tavrov 1730. godine - darovao *un bacile d'argento col suo ramino del peso d'oncie cento* u znak zahvalnosti što se brinuo za njegovu kuću i obitelj tijekom višegodišnjeg admiralova izbjivanja iz domovine.¹⁴ Barski nadbiskup peraškoga roda umro je u svom rodnom gradu 13. prosinca 1743. godine, a njegova se grobnica nalazi u tamošnjoj crkvi Sv. Marka.¹⁵

Drugi Tripunov sin - pomorac i trgovac Marko - u literaturi se najčešće bilježi u kontekstu prijepornih odnosa između peraških obitelji Štukanović i Bujović.

¹⁰ Jovan Radonić, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje od XVI do XIX veka*. Beograd, 1950: 576; Pavao Butorac, *Opatija Sv. Jurja kod Perasta*. Perast, 1999: 74; L. Čoralić, »Prilog životopisu barskoga nadbiskupa Matije Štukanovića (1722.-1743.)«. 126.

¹¹ J. Radonić, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje od XVI do XIX veka*: 577; P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*: 233; Pavao Butorac, »Pisma ruskog admirala Matije Zmajevića.« *Starine JAZU* 41 (1948): 64; Ivan Jovović, *Iz prošlosti Dukljansko-barske metropolije*. Bar, 2004: 223.

¹² J. Radonić, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje od XVI do XIX veka*: 577.

¹³ Ivo Banac, Slobodan Prosperov Novak i Branko Sbutega, *Stara književnost Boke*. Zagreb, 1993: 205-206.

¹⁴ J. Radonić, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje od XVI do XIX veka*: 478; P. Butorac, »Pisma ruskog admirala Matije Zmajevića.« 64; Lovorka Čoralić i Ivana Prijatelj Pavičić, »Zadarska nadbiskupska palača u vrijeme nadbiskupa Vittorija Priulija (1688.-1712.) i Vicka Zmajevića (1713.-1745.)« *Grada i prilozima za povijest Dalmacije*, 16 (2000): 160; L. Čoralić, »Prilog životopisu barskoga nadbiskupa Matije Štukanovića (1722.-1743.)«. 126-127.

¹⁵ Prvotna crkva Sv. Marka sagrađena je 1671. godine kao zadužbina obitelji Štukanović, a poglavito zalaganjem Tripuna i Matije Štukanovića. Bila je podignuta u čast Bogorodice, Sv. Ante, Sv. Mateja i Sv. Marka i u njoj se nalazila grobnica obitelji Štukanović. Pravo na obiteljsku grobnicu Štukanovići su zadržali i nakon 1760. godine, kada je u baroknom stilu izgrađena nova crkva bratovštine Sv. Ivana Krstitelja ili Pet Rana Gospodinovih. Usp. P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*: 158, 401, 496; L. Čoralić, »Prilog životopisu barskoga nadbiskupa Matije Štukanovića (1722.-1743.)«. 127; Gracija Brajković, Antun Tomić, Miloš Milošević i Zoran Radimir, »Neki manje proučavani primjeri građanske i crkvene arhitekture spomeničkog karaktera u kotorskoj opštini.« *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru* 35-36 (1987-1988): 95-96.

Marko je, naime, na nagovor istaknutog (ali i kontroverznog) Peraštanina Vicka Bujovića, svojom tartanom napao jednu osmanlijsku pulaku pokraj Drača. To je dovelo do diplomatskog spora između Mletačke Republike i Osmanlija (početkom 18. stoljeća protiv Marka se vodio proces u luci Drač), do kažnjavanja Marka Štukanovića, ali i do teških sukoba između rodova Štukanović i Bujović.¹⁶

Uz Marka Štukanovića, u spomenute je sukobe bio upleten i brat mu Ivan Tripov. On se spominje kao jedan od glavnooptuženih za ubojstvo Vicka Bujovića u Perastu 1709. godine. Odlukom državnih vlasti 1710. godine Ivan je tada, zajedno s drugim optuženima, na trideset godina "za vječnost" protjeran s cjelokupnog mletačkog državnog teritorija. U presudi se navodi da će, ukoliko se optuženi uhvate na mletačkom teritoriju, biti "obješeni o vratu na visokim vješalima." Ivan Štukanović kažnjen je posebno okrutno - prema presudi, prije izvršenja kazne progona treba mu se "odsjeći desna ruka i objesiti o vratu."¹⁷ Daljnja Ivanova sudbina nije nam poznata, po svemu sudeći nije poživio dugo nakon nemilih događaja 1709/10, jer se oporuci njegova oca iz 1713. godine spominje kao pokojan.¹⁸

Od tridesetih godina 18. stoljeća u izvorima se učestalije bilježi Ivanov sin Petar Štukanović, trgovac, kapetan i pomorski poduzetnik. Koncem tridesetih godina Petar je, zajedno s više drugih peraških trgovaca, zabilježen u luci Drač (upravlja trgovačkim brodom *San Domenico*, vlasništvo Ivana Bronze). Osim u gospodarskim aktivnostima, Petar se bilježi i u javnom životu Perasta - 1743. godine jedan je od tamošnjih "dvanaest dobrih ljudi", odnosno mirovnih sudaca.¹⁹

¹⁶ P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*: 326-327; Miloš Milošević, *Pomorski trgovci, ratnici i meceni: studije o Boki Kotorskoj XV-XIX stoljeća*, prir. Vlastimir Đokić. Beograd-Podgorica, 2003: 317-319; Miloš Milošević, »Prilozi za monografiju Vicka Bujovića.« *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru* 3 (1955): 42; Nikola Čolak, *Hrvatski pomorski regesti / Regesti marittimi croati*, sv. I. (Settecento, I parte: navigazione nell'Adriatico). Padova, 1985: 84-85.

¹⁷ P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*: 97, 330; L. Čoralić, »Prilog životopisu barskoga nadbiskupa Matije Štukanovića (1722.-1743.).«: 125.

¹⁸ Prema navodima Marka Marinovića, suvremenika ubojstva Vicka Bujovića, smrtni udarac budežom Bujoviću je zadao neki općinski sudac Štukanović, koji je tom prilikom i sam poginuo. Prema dosadašnjim istraživanjima nije razvidno o kojemu je odvjetku obitelji riječ, pa možemo samo nagađati je li se radilo o Ivanovu bratu Marku ili nekom drugom rođaku. Usp. Pavao Butorac, »Dva nepoznata rukopisa Marka Martinovića.« *Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku* 1 (1952): 379-380; Bruno Moravec, »Novi prilozi monografiji o Vicku Bujoviću (građa iz Državnog arhiva u Dubrovniku).« *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru* 7 (1958): 71-72.

¹⁹ N. Čolak, *Hrvatski pomorski regesti / Regesti marittimi croati*, sv. I: 139, 143-144; P. Butorac, *Razvitak i ustroj peraške općine*: 149; L. Čoralić, »Prilog životopisu barskoga nadbiskupa Matije Štukanovića (1722.-1743.).«: 125. Poznata nam je oporuka Petra Štukanovića, napisana u Perastu 31. svibnja 1748. godine. U svojem iskazu posljednje volje kapetan Petar za mjesto svojega posljednjeg počivališta određuje obiteljsku grobnicu u crkvi Sv. Jurja pred Perastom, a izvršiteljem oporuke imenuje brata Tripuna, mletačkog časnika u činu nadnarednika (*sargente maggiore*). Glavna i jedina nasljednica sveukupne Petrove imovine njegova je kći Katarina (*Sudsko-notarski spisi*, b. 152, knez: Antonio Dolfin, 1747/49).

U literaturi četrdesetih godina 18. stoljeća bilježi se i Luka Štukanović (Perojević), i to kao prognanik s kotorskog područja. On se progonstva oslobodio nakon dvadeset godina, kada je, 4. veljače 1768. godine, na molbu admirala Bokeljske mornarice Vicka Bukarina, a povodom svetkovine Sv. Tripuna, generalni providur Dalmacije Antonio Renier ukinuo presudu.²⁰ Iz dosadašnjih istraživanja nije razvidno je li spomenuti Luka istovjetan kapetanu Luki Štukanoviću, bratu gore navedenog Petra, i Tripuna, glavnog protagonista ovog priloga. Kapetan Luka se, prema dosadašnjim istraživanjima, spominje u dva arhivska vrela - oporuci njegova strica, nadbiskupa Matije Štukanovića (nadbiskup nećacima Luki i Petru ostavlja svakome po jedan zlatni prsten) i u oporuci brata Tripuna, o čemu će biti više riječi u kasnijim recima rada.²¹

Mletački pukovnik Tripun Štukanović

Središnja tema ovog priloga mletački je časnik, pukovnik Tripun Ivanov Štukanović. Osim podataka koji će biti razrađeni prilikom analize oporuke, ne posjedujemo konkretne podatke o njegovu životnom putu i djelovanju, izuzev onih vezanih uz vojničku karijeru.

Prvi važan dokument vezan za Štukanovićevo vojničko djelovanje datiran je u 1765. godinu, kada je već imao visoki vojni čin (pukovnik - *colonnello*).²² Riječ je o dokumentu iz fonda Spisi generalnih providura, pohranjena u Državnom arhivu u Zadru. Spis je datiran 13. srpnja 1765. godine, kada je odlukom mletačkoga Senata pukovnik Tripun Štukanović imenovan vojnim zapovjednikom (guvernadurom) u Kotoru, a na mjesto nedavno preminula Petra Jelića (*Gelich*). Dužnost zapovjednika vojnih snaga u Kotoru i njegovoj okolici Štukanović je trebao obnašati tri godine, a uz plaću i privilegije koji su uobičajeni za obnašatelje navedene dužnosti. O tome je obaviješten tadašnji generalni providur

²⁰ P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*: 62, 336; *Statut bratovštine svetog Nikole mornara u Kotoru iz 1463. sa alegatima do 1807. godine* (fototipsko izdanje sa prepisima, prevodima i registima), prir. Miloš Milošević i Jelena Antović. Kotor, 2009: 118-119.

²¹ L. Čoralić, »Prilog životopisu barskoga nadbiskupa Matije Štukanovića (1722.-1743.)«: 129.

²² U oporuci brata Petra, datiranoj 31. svibnja 1748. godine Tripun se navodi u činu *sargente maggiore*. Vidi bilješku 19. Ovdje je potrebno napomenuti da čin nadnarednika u 18. stoljeću nije dočasnički čin, kako bi to govorio taj naziv. Čin *sargente maggiore* odgovarao bi (u većoj mjeri) činu današnjeg bojnika. Riječ je o časniku koji se može smatrati jednim od najbližih pukovniku, koji je među ostalim dužnostima imao i vojno-redarstvene ovlasti, a ponekad je zapovijedao i jednom od četa u pukovniji.

Dalmacije Pietro Michieli (1763/65), a dukala je zaprimljena u Zadru 17. listopada iste godine te 25. istog mjeseca upućena u Kotor.²³

O Štukanovićevu djelovanju u službi kotorskog guvernadura nemamo dodatnih podataka. Međutim, dodatna saznanja o njegovu tadašnjem vojnom djelovanju bilježimo na osnovu izvora pohranjenih u *Archivio di Stato di Venezia*, na temelju kojih je razvidno da se njegovo službovanje u Kotoru dijelom poklapalo i sa zapovijedanjem nad jednom pukovnijom (regimentom) oltramarina. Riječ je o pješaštvu i mornaričkom pješaštvu. Te su postrojbe, kao i drugi rodovi, djelovale (prema potrebi) duž različitih dijelova mletačke bojišnice odnosno mletačkog državnog teritorija. Njihovi su zapovjednici ponajprije bili časnici (pukovnici, bojnici, kapetani) sa šireg područja istočnojadranske obale (od Istre do Albanije), a jednako je tako i udio vojnika koji se u njima spominju bio izrazito šarolik te je, osim mletačkog državnog područja (Istra, Dalmacija, Boka), njihov zavičaj obuhvaćao i nekadašnje mletačke stečevine (Bar, Albanija), ali i unutrašnjost Hrvatske pod austro-ugarskom krunom (Pazinska knežija, Lika, područje današnje Slovenije), austrijski sjeverni Jadran (Trst i okolica), osmanlijska područja u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori te, iako u malom broju primjera, krajeve i gradove u središnjoj Europi (vojnici zavičajem iz Beča, Praga i sl.). Kao vrhovni zapovjednici regimenti stoga se bilježe odvjeci nekih uglednih dalmatinskih i bokeljskih građanskih i plemićkih obitelji (Alačević, Buća, Belafussa, Benja, Burović, Dede, Fanfonja, Kumbat, Marković, Medin, Paskvali, Smeća, Štukanović, Visković, Vojnović i dr.); “koluneli” su nerijetko odvjeci albanskih obitelji izbjeglih sa šireg područja današnje sjeverne Albanije i barsko-ulcinjskoga područja (Ganna, Ginni, Mida, Peppa, Progina, Scura, Zezza i dr.), a u šarolikom popisu zapovjednika oltramarina bilježimo i Crnogorce (Ljubotina, Crnica, Maina/Krapović), ali i Talijane koji su svoju vojnu karijeru usmjerili na djelovanje u postrojbama oltramarina (Paravia, Rizzo i dr.).

Gradivo o oltramarinskim postrojbama pohranjeno je u središnjoj mletačkoj državnoj pismohrani u sklopu fonda nazvanog *Inquisitori sopra l'amministrazione de' pubblici ruoli*. Sadrži više od tisuću svežnjeva (busta), u kojima se nalazi građa o mletačkim vojnim postrojbama u 18. stoljeću, iako su ovdje uključeni i dokumenti koji se odnose i na starije razdoblje mletačke vojne

²³ *Spisi generalnih providura*, Antonio Renier (1766/68), kut. 165, knj. 1, str. 1'-2. Potrebno je napomenuti da se dokument nalazi upisan u knjizi koja se odnosi na providura Reniera, iako je iz sadržaja i nadnevka očito da je riječ o spisu koji pripada razdoblju uprave njegova prethodnika Pietra Michielija.

povijesti (od 1604. godine).²⁴ Proučavajući obilje malo poznate i proučavane građe iz središnje mletačke državne pismohrane koja se odnosi na mletačke postrojbe oltramarina, kao i hrvatskih konjanika,²⁵ opaža se značajan udio (i kao vojnika i kao časnika) osoba zavičajem s područja Boke kotorske, ali i budvansko-barskog priobalja, te iz unutrašnjosti Crne Gore. Takav su primjer, navedimo samo visoke časnike koji su proteklih godina bili predmet našeg znanstvenog zanimanja, Crnogorac Rade Maina (Krapović, umro 1792. godine) i Budvanin Marko Antun Bubić (1735/1802), djelatni u drugoj polovici, odnosno koncem 18. stoljeća.²⁶

Podaci za pukovnicu Tripuna Štukanovića sačuvani su za razdoblje od 1760. do 1768/69. godine.²⁷ Pukovnicu je činilo osam četa (*compagnia*). Svaka je četa, ovisno o godini kada je načinjen popis, brojila u prosjeku oko pedeset do šezdeset vojnika i časnika. Kao zapovjednici četa koje su činile *Reggimento Stucanovich*, bilježe se sljedeći časnici: potpukovnik (*tenente colonnello*) Lauro

²⁴ Dio toga arhivskog materijala sadrži opće dukale, terminacije i patente koje je mletačka središnjica donosila u svezi reguliranja statusa i ustroja svojih vojnih snaga. Ovdje su, nadalje, sadržani i spisi predstavnika mletačke vlasti u nekim dijelovima Dalmacije i Albanije, ponajprije oni upućeni navedenoj magistraturi, zatim različiti spisi (procesi, izvješća o reformama vojske i slično). Kad je riječ o konkretnim postrojbama, za istraživače mletačke vojne povjesnice (ponajprije u 18. stoljeću) od iznimne su važnosti popisi unovačenih časnika i vojnika raspoređenih u talijanske postrojbe (*reggimenti e compagnie italiane*, 1668/1797), oltramarinске postrojbe (*reggimenti e compagnie oltramarini*, 1604/1797), hrvatske konjaničke postrojbe (*cavalleria croata*, 1700/97), postrojbe konjaničke garde (*cavalleria corazzieri*, 1715/97), mješovite postrojbe (*compagnie sciolte*, 1741/95), postrojbe lake konjice (*cavalleria dragoni*, 1702/97) te topničke postrojbe (*artiglieria*, 1652/1797). Za proučavanje udjela hrvatskih vojnika i časnika u navedenim mletačkim borbenim jedinicama od posebne su važnosti postrojbe oltramarina i hrvatske konjice, iako treba napomenuti da je udio našijenaca u mletačkoj službi prisutan i u drugim navedenim vojnim jedinicama.

²⁵ Na vrijednost navedene građe posebno upozorava Miroslav Bertoša u knjizi *Izazovi povijesnog zanata: lokalna povijest i sveopći modeli*. Zagreb, 2002: 41-44. Usporedi i: Lovorka Čoralić i Nedjeljka Balić Nižić, »Iz hrvatske vojne povijesti - *Croati a cavallo* i *Soldati Albanesi*, njihova bratovština i gradivo o njezinu djelovanju od 1675. godine do sredine XVIII. stoljeća.« *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu* 24 (2006): 71-130.

²⁶ Lovorka Čoralić i Maja Katušić, »Od afričke obale do dalmatinske prijestolnice - mletački general Marko Antun Bubić (1735. - 1802.)« *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 28 (2010): 139-172; Lovorka Čoralić i Maja Katušić, »Crnogorac Rade Maina - mletački general u Zadru (druga polovica XVIII. st.)« *Povijesni prilozi* 29/39 (2010): 125-152.

²⁷ *Inquisitori sopra l'amministrazione de' pubblici ruoli*, b. 703. Oltramarini. Ruoli delle compagnie del Reggimento Spalato, Stucanovich Trifon, Dimo Strati Gini (1734/68) (*Archivio di Stato di Venezia*).

Dandria (zabilježen u popisima 30. lipnja 1761, 1. lipnja 1764. i 1. rujna 1769),²⁸ nadnarednik (*sargente maggiore*) Marin Dandria (zabilježen u popisima iz 30. lipnja 1768. i 17. kolovoza 1768),²⁹ kapetan Jakov Dandria (popis iz 8. ožujka 1768; ukupno 32 vojnika), kapetan Juraj Zorzetto (popis iz 1. rujna 1768; ukupno 51 vojnik), kapetan Marko Radanović (popis iz 28. lipnja 1760; ukupno 63 vojnika), kapetan Aleksandar Rado (popis iz 30. travnja 1762; ukupno 46 vojnika) i kapetan (ujedno i nositelj naslova *conte*) Andrija Medin (popisi iz 10. rujna 1764. i 29. prosinca 1764; broj vojnika kretao se od šezdeset do 74). Zasebnu je četvu, naposljetku, predstavljala i postrojba kojom je izravno zapovijedao pukovnik Tripun Štukanović, popisana 1. rujna 1768. godine u Kotoru (brojila je 74 časnika i vojnika).

Sve čete imale su približno sličan časnički i vojnički kadar. Osim zapovjednika (prethodno navedenih), u četama se bilježe i zastavnici (*alfier*), narednici (*sargente*), kaplari (*caporal*), kadeti (*cadetto*), bubnjari (*tamburo*) i svirači u frulu (*piffaro*).

Zavičajno podrijetlo časnika i vojnika izrazito je šaroliko.³⁰ Kao ilustraciju tvrdnje da su postrojbe oltramarina činili vojnici i časnici podrijetlom od austrijskih zemalja u srednjoj Europi, preko Istre, Dalmacije, Boke kotorske, Crne Gore i Albanije, pa sve do Grčke, zadržat ćemo se ukratko (prije nego krenemo na razmatranje postrojbe samog pukovnika Štukanovića) na četama kojima su zapovijedali Štukanoviću podređeni časnici - kapetan Aleksandar Rado (zavičajem vjerojatno također s područja današnjeg Crnogorskog primorja) i *conte* Andrija Medin iz Paštrovića.³¹

Popis ljudstva Radove posade zabilježen je 30. lipnja 1762. godine. Za većinu časnika u *Compagnia Rado* nije zabilježeno odakle točno potječu,³² a iznimka su samo kaplari - Antun Pavov Bašić iz Crmnice i Tripo Radov Kolugetović s poluotoka Luštice. Kad je riječ o vojnicima, značajan broj čine oni

²⁸ Prema podacima iz popisa, čete zapovjednika Dandrije brojile su između pedeset i 62 časnika i vojnika.

²⁹ Čete potpukovnika Marina Dandrije brojile su od 52 do 55 vojnika. Isti se časnik spominje i koncem 18. stoljeća, kada je (1794. godine) imenovan zapovjednikom vojne posade u Zadru. Usp. *Spisi generalnih providura*, Alvisse Marin (1793/95), sv. II, kut. 218, carta 69.

³⁰ Za časnike podrijetlo nije redovito navedeno, vjerojatno upravo radi činjenice što je to bio podatak koji je svima bio dobro poznat. Jednako tako, za časnike je često izostavljen i podatak o imenu oca.

³¹ *Inquisitori sopra l'amministrazione de' pubblici ruoli*, b. 703. Oltramarini. Ruoli delle compagnie del Reggimento Spalato, Stucanovich Trifon, Dimo Strati Gini (1734/68.): *Compagnia Capitano Alessandro Rado* (30. lipnja 1762.).

³² Zabilježeni su: zastavnik Juraj Marković, narednik Božo Brubačević (ili Grubačević) i bubnjar Jerolim Barić.

zavičajem iz Crne Gore te s područja Boke i njezine neposredne okolice.³³ Brojni Radovi vojnici potječu iz Dalmacije. To su, primjerice, Aleksandar Markov Dović s područja Neretve, Stipan Lukin Božić iz Poljica, Jadre Jokusov iz Zadra, Luka Ivanov Burić iz Splita, Grgo Antunov Celanović iz Imotskoga te skupina vojnika s područja Kaštela (Ivan Transić/Tranfić, Jure Ivanov *Vichiechiev*, Nikola Franin Radin i Mate Ivanov Barbolukin iz Kaštel Staroga, Antun Franin Vustilinov iz Kaštel Novoga i Ivan Jurin Mioljin iz Kaštel Sućurca). Nekoliko vojnika potječe iz Istre (Antun Antunov Valentić, Jerolim Jurin Visković, Josip Josipov Borgof, Miko Andrijin Privatin, Andrija Andrijin Zupada, Lovro Stjepanov Clim te Fortunato Franov Ivanković iz Kopra),³⁴ u nekoliko primjera njihov je zavičaj furlanska Gorizia (Matija Franjin Paulius), odnosno Peloponez (Matija Todorov). Naposljetku, za manji broj vojnika nije na osnovu postojećih podataka razvidno pobliže mjesto njihova podrijetla. Popis Radovih vojnika iz 1762. godine sadrži i kasnije (tijekom iste godine) nastale upise novopridošlih vojnika i nižih časnika. Stoga se, ovisno o pojedinim mjesecima, ukupni broj vojnika i časnika u toj četi Štukanovićeve regimente kretao od 31 do pedeset. Dio je vojnika upisan i naknadno prekrizhen, uz napomenu da je dotični prešao u drugu četu ili je - što nije rijedak slučaj - dezertirao.

Slična obilježja opažamo i prilikom raščlambe čete kojom je zapovijedao kapetan Andrija Medin, odvjetak ugledne paštrovske obitelji koja je zahvaljujući vojnim zaslugama za *Serenissimu* nosila naslov *conte*. Riječ je o povećoj vojničkoj skupini koja je u trenutku popisa sastavljenog 29. prosinca 1764. godine brojila čak 74 člana.³⁵ Kao i u primjeru *compagnie Rado*, i ovdje prednjače časnici zavičajem iz šireg bokeljskog (u ovome slučaju paštrovskog) područja, te iz unutrašnjosti Crne Gore.³⁶ Iz navedenih krajeva potječe i značajan dio

³³ Bilježe se, primjerice, Jovo Perov Vukadinović, Marko Nikov Đurdenović, Jovo Vukov Radović i Todor Antov Bogetić (svi iz Luštice); kadet Filip iz Paštrovića te Kotorani Matija Petrov Velučić i Luka Blažev Ariap.

³⁴ Vojnici iz Istre najčešće su označeni isključivo imenom njihove pokrajine (*Istria*).

³⁵ *Inquisitori sopra l'amministrazione de' pubblici ruoli*, b. 703. Oltramari. Ruoli delle compagnie del Reggimento Spalato, Stucanovich Trifon, Dimo Strati Gini (1734/68.): Compagnia Conte Capitano Andrea Medin (29. prosinca 1764).

³⁶ To su narednici Luka Davidović i Mitar Rafaelović iz Paštrovića, kaplar Stipo Markov Davidović iz Paštrovića, kaplar Jovo Andrijin Mazonica iz Crmnice i Marko Stijepov Radunović iz Crne Gore. Nekoliko je časnika potjecalo iz roda Medin, a uz njihov se čin redovito navodi i naslov *conte*. To su zastavnik Ivan Alvise i kadeti Franjo i Gabrijel Medin. Kao naknadno dopisani kadet u ovoj je četi zabilježen i odvjetak kotorske plemićke obitelji Bolica (Marko).

običnih vojnika, a uz navedena područja (Paštrovići, Crna Gora), kao mjesta njihova podrijetla navode se još i Grbalj/Župa (Jovo Jurov, Vojin Brajković), Maine (Marko Petrović, Ivan Radov), Risan (Risto Jurov Paprinica), Herceg Novi (Petar Ivov Sladović), Prčanj (Ivan Nikov Vesalić) i Boka (Tanasi Tripov Rametić). Zapažen je i udio Dalmatinaca. S područja od zadarskoga zaleđa do Sinja i otoka Hvara zabilježeni su, primjerice, kaplar Nikola Ivanov Basarić iz Šibenika,³⁷ vojnici Damjan Ilijin Mandić iz Biljana i Toma Matin Mršić iz Smiljevaca kraj Zadra, Kninjanin Jakov Ilijin Matijević, Hvaranin Antun Antin Karaman, Sinjanin Antun Jurin Gelmaz te više vojnika označenih općom oznakom "iz Dalmacije" (Stipo Vojinov Krulović, Josip Andrijin Dugašinić, Mate Antin Dikić i Mate Marinov Jasinović/*Giasinovich*).³⁸ Za razliku od čete kapetana Aleksandra Rada, popisivač Medinove postrojbe bilježio je (iako ne redovito) i konkretna mjesta podrijetla istarskih vojnika, a među gradovima njihova zavičaja izrijeckom se spominju Kopar (Petar Franin Baletić), Rovinj (bubnjar Antun Jakovljević Benušić, Jakov Antin Benušić), Labin (Josip Antin Abranis), Buje (Andrija Nikolin Uderac), Motovun (Antun Ivanov Bartolić, Augustin Mihovilov Pisak, Dominik Matin Franza), Oprtalj (Mate Petrov Kustić, Mate Andrijin Paletić) i Vižinada (Martin Valentinov Francha).³⁹ Naposljetku, u četi paštrovskog *contea* i kapetana Andrije Medina vojnu su službu obavljali i vojnici zavičajem iz Rijeke (Nikola Antunov Straniša), Ljubljane (Josip Ilijin Danis), Praga (Jakob Slobod) i Albanije⁴⁰ (Toma Jakovljević Franić).

***

³⁷ Za Basarića je navedeno da je tijekom 1764. godine preminuo. Kao običan vojnik, iz Šibenika je zabilježen i Marko Stojanov Berčić/Brčić.

³⁸ Dalmatincima se, prema tadašnjoj političkoj podjeli mletačkih stečevina na istočnom Jadranu, mogu pribrojiti i vojnici s otoka Krka (Jure Ivanov Ivanović) i Cresa (Stipe Petrov Radilić).

³⁹ Kao vojnici *de Istria* zabilježeni su još i Celestin Matin Pomnić, Andrija Nikov Bijankinović, Ivan Ivanov Balavić, Josip Blažev Grubdila, Ivan Martinov Martinić, Juro Ilijin Midica, Bartol Nikolin Ragazziol, Toma Bartolov Redel, Dominik Dominikov Coler, Grga Andrijin Slipčević, Josip Antin Gravisi, Anton Ivin Došić, Mate Dominikov Kaštelić, Mate Markov Hrvatin, Ivan Jakovljević Razman/Rasman, Ivan Marija Mihovilov Razman/Rasman, Mijat Nikov Vuković, Ivan Markov Marić, Jakov Ivanov Stanošić, Ivan Matijin Matković, Vid Matin Tomašić i Ive Antunov Tomašić.

⁴⁰ Pod imenom Albanija mletački su izvori tada podrazumijevali i područje današnjeg Crnogorskog primorja pod osmanlijskom vlašću (Bar, Ulcinj), te je moguće da je zavičaj navedenog vojnika upravo neko od tih područja.

Za ovo istraživanje zasigurno nam je posebno zanimljiva četa kojom je osobno zapovijedao ugledni mletački časnik, Peraštanin Tripun Štukanović.⁴¹ Četa je popisana u Kotoru 1. rujna 1768. godine i isprva je brojila 67 vojnika, od kojih je kasnije njih 12 prekriženo (najčešće zbog prijelaza u drugu četu). Naknadno je u prvotni popis dopisano još šest vojnika i jedan kadet. Kako je uobičajeno u ovoj vrsti spisa, popis započinje imenom glavnog zapovjednika čete, u ovom slučaju pukovnika regimente Tripuna Štukanovića. U popisu časnika navedeni su zastavnik (Petar Đika/Žika/*Gicca*), narednici Božo Nikov (Niko) i Nikola Perišin te čak pet kaplara (Antun Nikolin iz Bara, Đuro Stipov iz Skadra, Marko Jovov Martinović iz Pobora, Mijat Andrijin iz Risna i Mate Andrijin Lukša iz Rogoznice). U četi su zabilježena i dva kadeta - Toma Balović (vjerojatno zavičajem Bokelj) i Lovro (Lauro) Fontana,⁴² zatim *piffaro* Tripo Nikov Perišin i bubnjari Antun Šimin Meštović, Đuro Milošev iz Risna i Ilija Ivanov Njegovan iz Trebinja.

Uz Tripuna Štukanovića i njegov časnički kadar, *compagnia Stucanovich* brojila je još pedesetak običnih vojnika. I ovdje je, kao i u primjerima četa kojima su zapovijedali Aleksandar Rado i Andrija Medin, podrijetlo vojnika izrazito šaroliko. Prednjače vojnici s područja Boke kotorske i budvansko-barskog priobalja,⁴³ a kao konkretna mjesta njihova podrijetla navedeni su Morinj (Vaso Mihov, Jure Ivov Danilović), Herceg Novi (Nikola Jovov Vlaković, Savo Stanišin Matović, Anton Lazov Papučić, Petar Lazov Papučić, Kosta Nikolin Janković, Luka Đurov, Mitar Jovov Vučetić, Jovo Aćimov), Podi (Nikola Jovov Pasković), Risan (Jovo Raičević, Mihajlo Nikolin Sukailo, Jovo Stijepov, Tanasije Milošev), Tivat (Đuro Kaštelanović), Škaljari (Luka Đurov Rafailović), Krtole (Staniša Perov Stanišić), Grbalj (Ivan Perov Vujoš), Paštrovići (Andrija Jurjev Nobile), Pobori (Petar Lukov Martinović), Budva (Frane Antonov Ruzović) i Spič kraj Bara (Marko Petrov Bogović). Kad je riječ o vojnicima iz unutrašnjosti Crne Gore, zastupljeni su po jedan vojnik iz Njeguša (Vuko Milutinov) i Crmnice (Marko Jovov Dešković). Nešto manje od četvrtine ukupno zastupljenih vojnika i časnika potječe iz Dalmacije, a uz najčešće spominjan glavni grad Zadar (Martin Lukin Drašić, Ivan Ivanov

⁴¹ *Inquisitori sopra l'amministrazione de' pubblici ruoli*, b. 703. Oltramarini. Ruoli delle compagnie del Reggimento Spalato, Stucanovich Trifon, Dimo Strati Gini (1734/68.): Compagnia oltramarini colonnello Trifon Stucanovich (1. rujna 1768.).

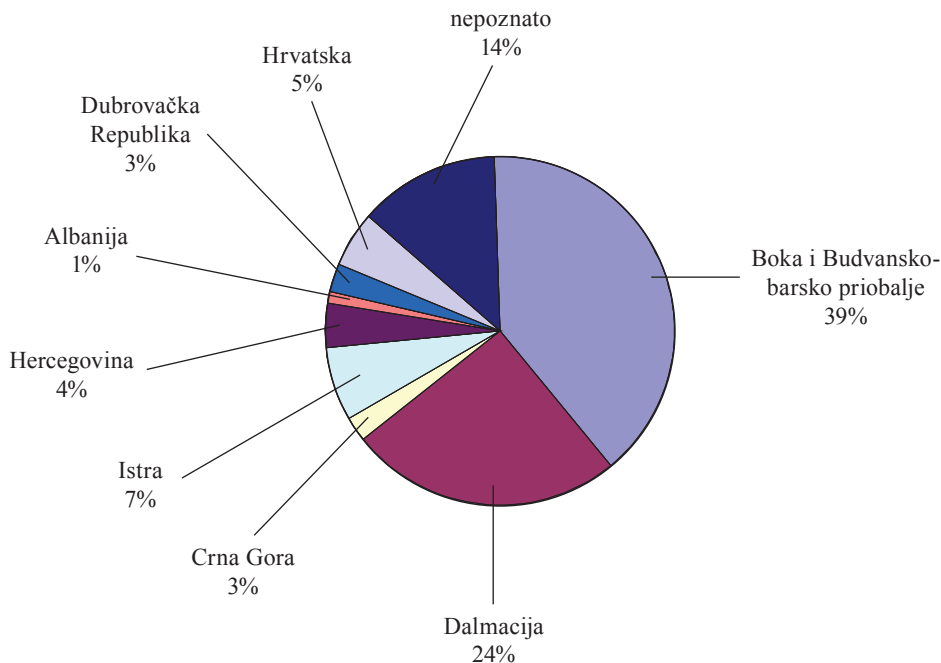
⁴² Naknadno je kao kadet zabilježen i Andrija Costachi.

⁴³ Uključivo i časnički kadar, na vojno ljudstvo podrijetlom od Boke do Bara u Štukanovićevoj četi otpada 39% od ukupnog broja ovdje spomenutih vojnika i časnika.

Miljanić, Petar Lovrin Rossi), kao mjesta njihova podrijetla bilježe se još i Novigrad (Nikola Matin Petrović), Sukošan (Marko Šimin Šibunić), Nin (Lovre Ivanov Ivančević), Šibenik (Petar Jerolimov Tesarelić, Ivan Ivanov Scaglisi), Trogir (Dominik Petrov Ombrelić), Split (Anton Franin Manerić), Omiš (Valentin Franin Perinović), Benkovac (Đuro Todorov Bolarević), Drniš (Petar Šimin Čavić/*Zavich*), Vrgorac (Grišan Martinov Dropulić), Imotski (Ivan Matin Zavešić) i Kamen kraj Splita (Šime Šimin Ambrozović). Iz Istre⁴⁴ i sjeverne Hrvatske⁴⁵ potječe približno jednak broj vojnika u Štukanovićevoj četi, dočim su vojnici iz Hercegovine, Albanije i s područja Dubrovačke Republike uglavnom zabilježeni u pojedinačnim primjerima.⁴⁶ Naposljetku, za oko 14% vojnika nije moguće na osnovu postojećih saznanja utvrditi pobliže zavičajno podrijetlo.

Grafikon 1. Zavičajno podrijetlo vojnika i časnika u četi Tripuna Štukanovića

⁴⁴ Iz Istre su zabilježeni sljedeći vojnici: Grgo Antunov Grgurović i Jure Grgurov Grgurović (Valtura), Pave Grgov Mušković, Martin Matejev Maier te Stipan Marinov Plagnar iz Zrenja (*Sdrigna*).

⁴⁵ To su Pave Tomlin Liptan iz Karlobaga te trojica vojnika iz Like - Adam Markov Sarić, Đuro Antonov Petrović i Nikola Nikolin Dapčić.

⁴⁶ Iz Hercegovine se bilježe bubnjar Ilija Ivanov Njegovan iz Trebinja, Mate Ivanov Grličić iz Trebinja i Ilija Vukanov iz Klobuka. Iz Vitaljine potječe vojnik Petar Markov Sablić, iz Konavala Petar Šimov, a iz Skadra kaplar Đuro Stipov.

Oporučni spis mletačkoga pukovnika Tripuna Štukanovića

Oporuka pukovnika Tripuna Štukanovića pohranjena je u Istorijskom arhivu u Kotoru, u fondu Sudsko-notarski spisi, u svežnju iz vremena uprave kneza Pietra Orija.⁴⁷ Oporuka je napisana na šest stranica, od čega se sam oporučni spis sastoji od nepune četiri stranice, dok zadnje dvije stranice sadrže ispitivanje svjedoka oporuke nakon smrti pukovnika Štukanovića. Oporuka je datirana 14. kolovoza 1769. godine u Perastu, a napisao ju je opat Sv. Jurja pred Perastom Andrija Balović, znameniti peraški kroničar.⁴⁸ Nakon uobičajenih uvodnih formulacija kojima oporučitelj priznaje svoje grijeha i preporuča dušu zaštititi *...all Omnipotente Iddio... gloriosa Vergine Maria, alli Santi suoi Protettori, ed'a tutta la Corte Celestiale*, prvim konkretnim navodom određuje se mjesto pukovnikova pokopa. Riječ je o crkvi Sv. Marka u Perastu, točnije o obiteljskoj grobnici koju je dao sagraditi Tripunov stric, već ranije spomenuti barski nadbiskup Matija Štukanović.⁴⁹ Nakon što je određeno mjesto pokopa, kreće se sa daljnjim oporučnim legatima, od kojih su prvi navodi usmjereni na rješavanje financijskih poslova. Oporučitelj određuje da se od njegove imovine isplate sva potraživanja i dugovi koji će nakon njegove smrti ostati nepodmireni, uz uvjet da kreditori kao potvrdu dugovanja prilože *carte e scritture*. Ako za isplatu spomenutih dugova ne bude dovoljno novaca, pukovnik nalaže da se dugovi namire prodajom imovine na javnoj dražbi. Međutim, prije no što se isplate sva dugovanja potrebno je ispuniti legat njegovoga strica, nadbiskupa Štukanovića. Budući da iz same oporuke nije razvidno o kojim je legatima riječ, detaljnije podatke potrebno je potražiti u oporučnom zapisu samog nadbiskupa. Naime, Matija Štukanović je 1743. godine jedinim i glavnim nasljednikom imenovao upravo svoga nećaka Tripuna. Kao glavni nasljednik, Tripun je bio dužan ispuniti nekoliko legata. Ponajprije je trebao uložiti tri stotine cekina u poslove u Mlecima te od prihoda na uloženo plaćati održavanje obiteljske grobnice, crkve Sv. Marka i pastoralni rad kapelana.

⁴⁷ *Sudsko-notarski spisi*, busta 161, Pietro Orio (1767/69.), 429-429', 434-435'. U dokumentu je prezime Štukanović navedeno kao *Šctucanouich*.

⁴⁸ Andrija Balović (1721/84.), sin Marka Matijinog, odvjetak je znamenite peraške obitelji. Školovao se u sjemeništu u Zadru i Loretu, gdje je stekao doktorat filozofije i teologije. Svećeničku službu obavljao je u Risnu (1753), a od 1766. do smrti bio je opat svetog Jurja pred Perastom i župnik u Perastu. Prevodio je crkvene pjesme i nabožna djela na hrvatski jezik, prepisivao je djela domaćih pisaca, slovio kao vrstan propovjednik te je i sam bio autor nekoliko djela. Usporedi odrednicu »Balović, Andrija.« *Hrvatski biografski leksikon*. sv. 1 (A - Bi), redakcijski članak. Zagreb, 1983: 401-402.

⁴⁹ Vidi bilješku 15.

Također, trebao je osigurati redovito služenje misa zadušnica za nadbiskupa i njegove roditelje Katarinu i Tripuna, te braću Ivana i Marka. Uz spomenute novčane prihode, novac za izvršavanje legata Tripun je trebao osigurati prodajom zlatnine i srebrnine, te kuće koja je nekoć pripadala Krstu Koloviću.⁵⁰ Kao i u slučaju pokojnog strica, na isti se način mora osigurati i ispuniti legat pokojnog *sargente generale Combato*.⁵¹ Riječ je o legatu od oko dvije stotine cekina, a dio te sume potrebno je osigurati od *conte* Giovannija Landa na Krfu.⁵² Iako u dosadašnjim provedenim istraživanjima nije pronađena oporuka generala Kumbata (oporuku je sastavio 1739. godine, a njezin kodicil 1744. godine), prema navodima iz literature razvidno je da je riječ o legatu u kojemu taj dalmatinski general gradovima i mjestima Kotor, Perast, Split i Kašteli ostavlja po dvije stotine cekina namijenjenih za udaju (miraz) ili zaređenje šest siromašnih djevojaka.

U sljedećem oporučnom navodu Tripun Štukanović određuje glavne nasljednike svoje imovine, a to je (*uniuersal herede*) supruga - *colonnella* Lucijeta (Lucija).⁵³ Lucija će, uz uvjet da ostane udovica, imati pravo doživotnog uživanja svih dobara. U slučaju preudaje, kao i nakon njezine smrti, Tripun nasljedstvo ostavlja svojim nećakinjama - neimenovanim kćerima (pet) svoga brata kapetana Luke. Svojim nasljednicima Tripun Štukanović kao pomoć u izvršavanju poslova preporuča lepetanskog župnika Ivana Pezzija kao osobu koja je *degna, e fedele nelli maneggi suoi domestici*, kao i Lucijina brata Marka Balovića (*per douerla fraternamente*

⁵⁰ L. Čoralić, »Prilog životopisu barskoga nadbiskupa Matije Štukanovića (1722.-1743).«: 129-132.

⁵¹ Riječ je o generalu (*sargente generale*) u mletačkoj vojsci Ivanu Kumbatu (druga polovica 17. stoljeća - 1744), zavičajem iz Kaštel Štafilića. Vojnu karijeru u mletačkoj vojsci započeo je kao bubnjar, ali je ubrzo brojnim zaslugama i isticanjima u mletačko-osmanlijskim ratovima napredovao do najviših činova. Istaknuo se u ratu 1714/18. godine, poglavito u bitkama u kod Kalamate i Argosa 1715. godine, te kod Krfā 1716. godine. Ubrzo je preko činova pukovnika pješništva i brigadira napredovao do čina generala 1718. godine. Spomenute se godine vjerojatno stalno nastanio na Krfu, gdje je bio zapovjednik gradske utvrde, a naposljetku je na Krfu i umro 1744. godine. Usp. Giuseppe Ferrari-Cupilli, *Cenni biografici di alcuni uomini illustri della Dalmazia*. Zara, 1887: 49-52; Ivan Vuletin, »Kaštelanac Ivan Kumbat, mletaški Gjeneral.« *Pučki list* 1/8 (1891): 59-60; s. a., »Ivan Kumbat iz Donjih Kaštela.« *Moj dom. Narodni dalmatinski kalendar*, 1939: 97-99; Šime Peričić, »Neki Dalmatinci - generali stranih vojski.« *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 42 (2000): 199-200.

⁵² Giuseppe Ferrari-Cupilli navodi da je *conte* Giovanni Lando bio jedan od izvršitelja Kumbatove oporuke. Usporedi: Giuseppe Ferrari-Cupilli, *Cenni biografici di alcuni uomini illustri della Dalmazia*. Zara, 1887: 51.

⁵³ Lucija, odvjetak peraške obitelji Balović, bila je kći Krsta Matijinog i Helene Burović. Usp. Miloš Milošević, »Pomorski elementi u obiteljskom arhivu Balovića iz Perasta.« *Pomorski zbornik*, 2 (1964): 720.

assistere in tutte le occorrenze). Nakon što je odredio glavne nasljednike, u nastavku oporuke pukovnik dopušta supruzi da dio rublja (*camisiolini, sottocalze, berette i sottobraghesse*) podijeli između spomenutih Luke Štukanovića i Ivana Pezzija. Bratu Luki izrijekom nalaže da se za Lucijetu brine *con occhio di fraterna benignità, ed amore, come Iddio lo commenda*, te posebno naglašava da njegovu suprugu nitko ne smije ometati u uživanju imovine koju je dobila nasljedstvom.

Osim što je suprugu oporučno imovinski osigurao, povjerava joj i rješavanje svojih nedovršenih financijskih poslova. Nalaže joj da ponovno provjeri poslovanje i račune koje je imao s bojadisarom (*tintore*) Domenicom Perottom, u čemu *colonnelli* treba pomoći već ranije spomenut svećenik Ivan Pezzi. Oni trebaju provjeriti dugovanje u knjigama poslovanja rečenog Perotte, jer računi pokazuju da mu je Perotta dužan 16.000 lira. Uz taj dug, Štukanović napominje da je bio kreditor istom Perotti i za nekih drugih 8.000 lira.

U nastavku oporuke slijedi odredba o darivanju siromašnih, prema kojoj pukovnik Štukanović za *poveri di codesto Paese* ostavlja dvadeset srebrnih dukata. Iako je na samom početku oporuke odredio mjesto svog posljednjeg počivališta, u navodu koji slijedi Štukanović detaljizira pojedinosti vezane uz posljednji ispraćaj. Navodi da se odmah nakon njegove smrti, točnije, na dan ukopa održi 12 misa, a ranije spomenutom Ivanu Pezziju dopušta da samostalno određuje broj misa za ubuduće. Potom slijedi još jedna uobičajena oporučna stavka - upitan želi li ostaviti legat za zarobljenike iz osmanlijskog zarobljeništva Štukanović odgovara da za navedenu svrhu ne ostavlja ništa. Na samom kraju spisa izvršiteljima oporuke imenuje kapetana Tomu Cigovića⁵⁴ i kavaljera Matiju Balovića,⁵⁵ dok se kao svjedoci pisanja oporuke navode Basilio Angeli Radovani⁵⁶ i Marko Rašković.⁵⁷

⁵⁴ Toma Cigović bio bio oženjen Marijom Balović, sestrom Tripunove supruge Lucije. Usp. M. Milošević, »Pomorski elementi u obiteljskom arhivu Balovića iz Perasta.«: 720.

⁵⁵ Matija Krstov Balović (1713/94) jedan je od najistaknutijih odvjetaka te peraške obitelji. Bio je trgovac, a poglavito se istaknuo u ratovima protiv gusara. Za zasluge u navedenom mletačka mu je središnjica dodijelila titulu *conte veneto* (1761.) i uvrstila ga među vitezove Sv. Marka 1763. godine (prema Pieru Pazziju, titulu kavaljera Sv. Marka stekao je 1767. godine). Usporedi: M. Milošević, »Pomorski elementi u obiteljskom arhivu Balovića iz Perasta.«: 712-714; Piero Pazzi, *I Cavalieri di San Marco: Storia documentata*. Perasto, 2008: 283-284, 324, 363.

⁵⁶ Basilio Angeli Radovani odvjetak je poznate dobrotške obitelji. Umro je u svojoj kući u Kotoru 19. lipnja 1776. godine u 66-toj godini, a sahranjen je u crkvi Bratovštine Sv. Križa. Usp. *Matične knjige katedrale Sv. Tripuna*, matična knjiga umrlih, knj. 3 (1775/1823), Biskupski arhiv u Kotoru.

⁵⁷ Marko Rašković bio je također rodbinskim vezama povezan s obitelji Štukanović, odnosno Balović. Njegova kći Jelena bila je udata za Lucijina nećaka Stjepana Balovića. Marko Rašković spominje se 1770. godine kao prokurator peraške općine. Usporedi: M. Milošević, »Pomorski elementi u obiteljskom arhivu Balovića iz Perasta.«: 720.; P. Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*: 130.

Nakon zapisivanja oporučnog spisa, pukovnik Tripun Štukanović nije dugo poživio. Naime, petnaest dana nakon što je zapisana, oporuka je 29. kolovoza 1769. godine otvorena u Kotoru. Oporuku je u kotorsku općinsku kancelariju donio Ivan Pezzi, a odmah potom spis je otvorio općinski kancelar Zorzi Bottoi. Tom je prilikom kancelaru pristupio ranije spomenuti svjedok, Peraštanin Marko Rašković, koji je ispitan u prisutnosti kotorskog plemića Marina pok. Tripuna Vračena.⁵⁸ Upitan je li poznao pokojnika, Marko Rašković odgovara da ga je dobro poznao te kasnije navodi da su bili i prvi rođaci (*primo germano*). Rašković također potvrđuje da je pukovnik prilikom pisanja oporuke bio tjelesno bolestan, ali mentalno zdrav i u mogućnosti zdravog rasuđivanja. Naposljetku, upitan da ukaže na odredbe oporuke, potvrdio je Štukanovićeve legat, poglavito onaj o imenovanju nasljednice, kao i odredbu o ispunjavanju legata nadbiskupa Štukanovića i generala Kumbata. Na kraju ističe da je oporuka koja mu je sada pročitana upravo ona koju je potpisao kao svjedok prilikom njezina pisanja.

Zaključak

Intenziviranjem mletačko-osmanlijskih sukoba od 16. stoljeća u mletačkim su izvorima prvi put zabilježene elitne konjaničke i pješačke jedinice oltramarina, čiji su časnički i vojni kadar činili mahom pojedinci zavičajem iz mletačkih istočnojadranskih stečevina. Oni su pod stijegom mletačkog lava sudjelovali u brojnim bitkama duž cijele mletačko-osmanlijske bojišnice, od Jadrana do Levanta. Važan udio u spomenutim postrojbama imale su osobe podrijetlom iz brojnih gradova i mjesta Boke kotorske i budvansko-barskog priobalja. Sagledavši ukupne vojno-političke prilike, navedeno je bilo i razumljivo. Preko dvije stotine godina osmanlijske prisutnosti u bokeljskom zaleđu te stalni pomorski okršaji s gusarima rezultirali su činjenicom da su ratovanja i vojna služba postali svojevrsna tradicija u bokeljskim obiteljima. Takvu su sudbinu dijelila sva mjesta Bokokotorskog zaljeva, pa tako i Perast. Smješten na samoj granici prema osmanlijskom teritoriju, taj je “čuvar kotorskog zaljeva” predstavljao važno mletačko uporište u borbi protiv Osmanlija i strateški važno predziđe prema ostatku mletačkih stečevina u Boki, poglavito prema glavnome gradu Kotoru. U brojnim izvorima i literaturi upravo su se pripadnici

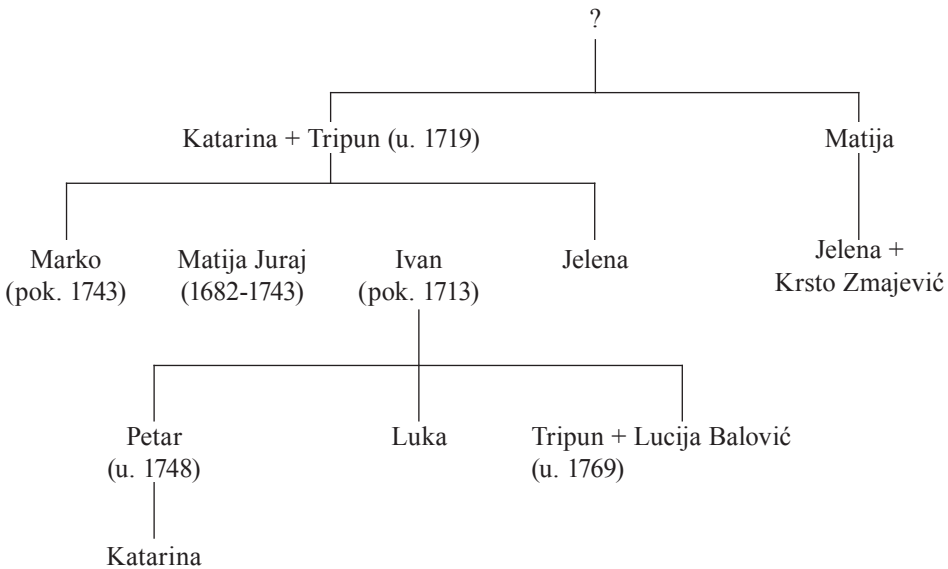
---

⁵⁸ Kotorski plemić *dottor* Marin Vračen umro je u Kotoru 9. XII. 1798. godine i sahranjen je u crkvi Sv. Pavla. Usp. *Matične knjige katedrale Sv. Tripuna*, matična knjiga umrlih, knj. 3 (1775/1823).

peraških obitelji isticali kao hrabri i odvažni ratnici koji su zbog svog iznimnog angažmana često bili nagrađivani od strane mletačke središnjice. Značajan udio u navedenim aktivnostima imala je, kao što je u radu prikazano - i obitelj Štukanović. Iako u vrijeme života i djelovanja glavnog protagonista ovoga rada - pukovnika Tripuna Štukanovića - dolazi do postupnog jenjavanja osmanlijske opasnosti, vojni segment bio je i dalje prisutan u bokeljskim životima. U radu je prikazan životni put pukovnika Štukanovića, a s obzirom na strukturu analiziranih izvora, naglasak je stavljen na Tripunovo vojno djelovanje. Naposljetku, raščlambom arhivskih izvora težilo se prikazati ustroj i strukturu mletačkih vojnih jedinica te njihovo djelovanje, kao i ukazati na značaj spomenutog gradi-va pri proučavanju sastavnica iz hrvatske ranonovovjekovne povijesti.

Prilog 1.

Prikaz rodoslovnog stabla obitelji Štukanović u 17. i 18. stoljeću

Prilog 2.

Popis vojnika i časnika u četi pod zapovjedništvom pukovnika regimente oltramarina Tripuna Štukanovića, Kotor, 1. rujna 1768. (*Inquisitori sopra l'amministrazione de' pubblici ruoli*, b. 703. *Oltramarini. Ruoli delle compagnie del Reggimento Spalato, Stucanovich Trifon, Dimo Strati Gini* (1734/68): *Compagnia oltramarini colonnello Trifon Stucanovich*, Archivio di Stato di Venezia)

Pukovnik (*colonnello*): Tripun Štukanović
 Zastavnik (*alfier*): Petar Đika/Žika (*Gicca*) (*prekrižen*)
 Narednik (*sargente*): Božo Nikov
 Narednik (*sargente*): Nikola Perišin
 Kaplar (*caporal*): Antun Nikolin - Nikola - Bar
 Kaplar (*caporal*): Đuro - Stipov - Stijepo - Skadar
 Kaplar (*caporal*): Marko Martinović - Jovo - Pobori (*prekrižen*)
 Kaplar (*caporal*): Mijat Andrin - Andrija - Risan
 Kadet (*cadetto*): Toma Balović (*prekrižen*)
 Kadet (*cadetto*): Lauro Fontana
 Svirač u frulu (*piffaro*): Tripo Perišin - Niko
 Bubnjar (*tamburo*): Antun Meštrović - Šime
 Bubnjar (*tamburo*): Đuro Milošev - Miloš - Risan
 Bubnjar (*tamburo*): Ilija Njegovan - Ivan - Trebinje
 Kaplar (*caporal*): Mate Lukša - Andrija - Rogoznica
 Obični vojnici (*soldati*):
 Vaso Mihov - Miho - Morinj
 Grgo Grgurović - Antun - Istra
 Nikola Vlaković - Jovo - Herceg Novi (*prekrižen*)
 Jovo Raičević - Raič - Risan
 Mihajlo Sukailo - Nikola - Risan
 Jure Grgurović - Grgo - Valtura
 Pave Mušković - Grgo - Istra
 Đuro Kaštelanović - Tivat
 Jovo Stijepov - Stijepo - Risan (*prekrižen*)
 Šime Meštrović - Ivan
 Marko Dešković - Jovo - Crmnica
 Petar Šimov - Šime - Konavle
 Adam Sarić - Marko - Lika
 Sava Matović - Staniša - Herceg Novi

Pave Liptan - Tomo - Karlobag
Petar Sablić - Marko - Vitaljina (*prekrižen*)
Anton Papučić - Lazo - Herceg Novi
Petar Papučić - Lazo - Herceg Novi
Tanasije Milošev - Miloš - Risan
Vuko Milutinov - Milutin - Njeguši
Mate Grličić - Ivan - Trebinje
Stipan Plagnar - Marin - Zrenj (*Sdrigna*)
Drago Zubaria - Vuko
Dominik Ombrelić - Petar - Trogir (*prekrižen*)
Kosta Janković - Nikola - Herceg Novi (*prekrižen*)
Martin Maier - Mateo - Istra
Petar Tesarelić - Jerolim - Šibenik
Frane Ruzović - Anton - Budva
Gabrijel Sančević
Nikola Pasković - Jovo - Podi
Petar Čavić (*Zavich*) - Šime - Drniš
Andrija Nobile - Juraj - Paštrovići
Ivan Vujoš - Pero - Grbalj
Valentin Perinović - Frane - Omiš
Ivan Zavešić (*Zaivesich*) - Marko - Imotski
Martin Drašić (*Drasich*) - Luka - Zadar
Ivan Miljanić - Ivan - Zadar
Šime Ambrozović - Šime - Kamen
Petar Rossi - Lovro - Zadar
Jure Danilović - Ivo - Morinj
Lovre Ivančević - Ivan - Nin (*prekrižen*)
Luka Đurov - Đuro - Herceg Novi
Ilija Vukanov - Vuko - Klobuk (*prekrižen*)
Mitar Vučetić - Jovo - Herceg Novi
Grišan Dropulić - Martin - Vrgorac
Vid Šibunić - Šime - Sukošan
Marko Šibunić - Šime - Sukošan (*prekrižen*)
Đuro Petrović - Anton - Lika
Nikola Petrović - Mate - Novigrad
Jovo Aćime (*Aćimov*) - Aćim - Herceg Novi (*prekrižen*)
Nikola Dapčić - Nikola - Lika
Anton Manerić - Frane - Split

*Naknadno dopisani:*⁵⁹

Đuro Bolerević - Todor - Benkovac - 18

Petar Martinović - Luka - Pobori - 18

Marko Bogović - Petar - Spič - 18

Kadet (*cadetto*): Andrija Costachi

Ivan Scaglisi - Ivan - Šibenik - 18

Luka Rafailović - Đuro - Škaljari - 39

Staniša Stanišić - Pero - Krtole

Prilog 3.

Prijepis oporuke Tripuna Štukanovića (*Sudsko-notarski spisi*, b. 161, *Pietro Orio*: 1767/69., 429-429', 434-435'; 14. kolovoza 1769, Istorijski arhiv u Kotoru)⁶⁰

Adì 14 Agosto 1769 Perasto

Ritrouandosi l'Illustrissimo Signor Colonello Triffon Sctucanouich da Perasto infermo di corpo, ma sano per la Iddio grazia di mente, sensi, loquella, ed intelletto, e volendo disponer delle cose sue, fece chiamare me Andrea Ballouich Abbate di Perasto, acciò li scriua il presente suo testamento, ed'ultima uolontà, qui dourà riportare in ogni tempo la piena sua osseruanza, ed esecuzione.

Primieramente pentito de suoi peccati, raccomanda l'anima sua all'Onnipotente Iddio Creatore del Cielo, e della Terra, alla gloriosa Vergine Maria, alli Santi suoi Protettori, ed' a tutta la Corte Celestiale.

Item ordina, e vuole, che quandocumque piacerà a Sua Diuina Maestà di leuarlo da questo Mondo, sia il suo cadauere sepolto nella Chiesa di San Marco a Perasto nell'arca nuoua a destra del zio da esso erretta.

Item vuole, et ordina, che per sgrauio della sua conscienza siano dalle sue facolta, e beni, che possiede, pagati, e sodisfatti intieramente i creditori, che comparissero con carte, e scritture, pregandoli tutti d'auer sofferenza nella restituzione col respiro. Nel caso poi diuerso di ripugnante ad'un tale benigno progetto, intende, e vuole, che sia venduto tutto il vendibile al più dante,

⁵⁹ U naknadno dodanom popisu navedene su i godine starosti većine vojnika.

⁶⁰ Objavljuje se isključivo prijepis oporuke, ali ne i njezinih dodataka u kojima su sadržani podaci o njezinu otvaranju te ispitivanje svjedoka Marka Raškovića. Prilikom izrade prijepisa oporuke poštivao se pravopis na kojem je dokument napisan.

ed'offerente al publico incanto, assicurando prima nel pagamento d'ogni e cadaun suo debito sin'ora fatto il pio legato del suo quondam zio Archiuescouo Monsignor Sctucanouich, giusta il suo testamento, cosi pure nell'istesso modo, e sotto l'istesse condizioni dourà esser assicurato il pio legato del quondam Sargente Generale Combat, ch'ascende alla summa di zechini numero 200 di capitale, dico zechini numero due cento, e zechini numero 24, dico zechini numero uenti quattro di cambii, e supporti sin'ora scossi, hauendo esso testatore speso zechini numero 12, dico zechini numero dodeci nel leuare questo dinaro a Corfù dal Signor Conte Lando; e questi due lasci, e pii legati intende, e vuole espressamente il testatore, che abbiano ad auer la preferenza ad ogni, e cadaun debito nella sodisfazione, e pagamento dalle sue facoltà, e beni, come sopra.

Nel resto ueramente di tutti i suoi beni mobili, e stabili, presenti e futuri, crediti, raggioni, ed'ationi a lui quomodocumque et qualitercumque spettanti, ed'appartenenti instituisce sua uniuersal herede vsufruttuaria la Signora Colonnella Lucietta sua diletissima consorte, per douer quello godere, ed usufruttuare sua uita durante, conseruando però lo stato vedouile, e doppo la sua morte instituisce sue uniuersal heredi le sue cinque Nepoti procreate dal suo fratello Signor Capitan Luca, a beneficio de quali, e de loro legitimi discendenti passare dourà tutta la sua heredità, raccomandando tanto alla sua Signora consorte, come alle sue Signore Nepoti l'anima sua, e quelle de suoi diffonti; cosi pure nello stesso modo raccomanda efficacemente alla sua Signora consorte il Signor Don Giouanni Pezzi, persona degna, e fedele nelli maneggii suoi domestici, ed'allo stesso pure raccomanda la sua degnissima Signora consorte per douergli prestare la sua zelante opera, e fraterna assistenza sperimentata sino dagli'anni decorsi. In oltre con la maggior efficacia possibile raccomanda al tenero fraterno amore del Signor Conte Don Marco Ballouich la ... (nečitko) sorella, e sua diletissima consorte Signora Colonnella Lucietta per douerla fraternamente assistere in tutte le occorrenze, che nascer potessero per suo domestico vantaggio, e beneficio.

Item disse, et ordinò, che la sua consorte Signora Colonnella Lucietta abbia piena facoltà di disponer della sua bassa biancaria, cioe camisiolini, sottocalze, berette, e sottobraghese trà il suo fratello Signor Capitan Luca, ed il Signor Don Giouanni Pezzi, raccomandando al suo dilettilissimo fratello la sua Signora consorte di guardarla con occhio di fraterna benignità, ed'amore, come Iddio lo commenda.

Item disse, et ordinò, che nelle cose tutte dell'eredità usufruttuaria della sua Signora consorte nessuno abbia ad ingerirsi a risserua della stessa sua Signora consorte, non douendo esser perturbata ne molestata da chi si sia, mà bensì in conformità dell'ordinazione del testatore dourà pacificamente

godere l'usufrutto dell'eredità suaccennata. In oltre incarica la sudetta sua Signora consorte di riuedere i conti col tintore di plada Domenico Perotta con assistenza del Signor Don Giouanni Pezzi.

Item disse, ed'affermò ritrouarsi una sottoscrizione nel suo libro della tentoria di Domenico Perotta tentore, oue apparisce diffettiuo, e debitore di sedeci milla lire di questa moneta esso Perotta, doue dice saluo errore; ed hauendo qualche cosa in contrario a questo, si produca innanzi, è faccia prouare anche col nuouo conto, che tutto gli sarà accordato; ed'in progresso resta la facoltà alla sua Signora consorte di riuedere i conti della tentoria con assistenza del sudetto Signor Don Giouanni Pezzi.

Item soggiunge il suaccennato testatore d'andar creditore d'altre otto mille lire di questa moneta contro Domenico Perotta tentore, come apparisce dalla sua affermazione.

Item lascia alli poueri di Gesù Christo, e principalmente poueri uergognosi di codesto paese pro una uice tantum ducati in argento numero 20.

Item disse, et ordinò, che subito doppo la sua morte siano fatte celebrare messe numero 12, cioè nel giorno del suo obito, ò sia depositione, lasciando poi in arbitrio del Signor Don Giouanni Pezzi di dare quel numero di messe, che a lui parerà in progresso.

Interrogato, se lascia qualchcosa per i poueri Schiaui?

Risponde: non lasciar cosa alcuna.

Per commissarii, ed esecutori di questo suo testamento, ed ultima uolontà instituisce li Signori Capitan Tomaso Cigouich, e Kaulier Conte Mattio Ballouich, raccomandando ad'uno, e all'altro la celere intiera esecuzione, di questo esso hà ordinato, e prescritto; il quale suo testamento, se per tale non ualesse, vuole, che uaglia per uia di codicillo, et causa mortis, mortis causa, capione, ò per qualsiuoglia uia, ò modo, che ualer potesse, e per legge disposto.

Ed io Andrea Ballouich Abbate di Perasto hò scritto il presente testamento per parola, ed ordine del testatore suprascritto, quale alla presenza degl'infrascritti testimonii, lettogli, hà quello in tutte le sue parti laudato, et approuato.

Ad laudem Dei.

Andrea Dottor Ballouich Abbate di Perasto.

Io Don Basilio Angeli Radouani fui presente testimonio, a quanto di sopra.

Marco Rascouich fui presente testimonio, a quanto di sopra.

TRIPUN ŠTUKANOVIĆ (+1769) FROM PERAST—OFFICER OF THE VENETIAN REGIMENTS OF *OLTREMARINI*

LOVORKA ČORALIĆ AND MAJA KATUŠIĆ

Summary

The article focuses on the military career of Tripun Štukanović from Perast, officer of the Venetian army—*colonnello* of the *oltremarini* regiments. Based on archival material from the State Archives in Zadar, Archivio di Stato di Venezia, Historical Archives in Kotor and Bishopric Archives in Kotor, the analysis elucidates the significant role of the Štukanović family and its members in the various aspects of Boka's political, economic, church and military history. Special attention is given to the life and military career of Colonel Tripun Štukanović within the broader context of the system, structure and place of origin of the *oltremarini* regiments, which had an important place in the Venetian military history. Appended is the family tree of the Štukanović family from the seventeenth and eighteenth centuries, a list of soldiers and officers in the regiment under the command of Colonel Tripun Štukanović from 1768, as well as a copy of his will from 1769.